

ФРАНЦУЗСКАЯ КНИГА В ГАЛИЧИНЕ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XVIII ст.: ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Ирина Качур

В статье проанализировано состояние научной разработки проблемы функционирования французской книги в галицком обществе на этапе становления издательского репертуара, книжного посредничества, библиотечного обращения и читательского восприятия. Определены основные периоды в историографии французских исследований, охарактеризовано научные достижения украинских и зарубежных ученых. Отмечено работы представителей польской книговедческой школы, которые сделали наивесомительный вклад в изучение распространения и рецепции французских произведений в книжном обращении XVIII ст.

Ключевые слова: французская старопечатная книга, историография, книготорговля, издательский репертуар, книжное обращение, рецепция произведения.

УДК 070:930](477)

ІСТОРИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЖУРНАЛУ “КІЄВСКАЯ СТАРИНА” (1882–1906) НА СТОРІНКАХ “ЗАПИСОК НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА”: ОЦІНКА ПУБЛІКАЦІЙ

Тетяна Дубова

*молодший науковий співробітник відділу наукової бібліографії
ЛННБУ ім. В. Стефаника*

Аналізуються публікації журналів “Кієвская Старина” і “Записки НТШ” в площині критичного осмислення історичних матеріалів. Окреслено коло тем, що цікавили авторів “Записок НТШ” в публікаціях “Кієвской Старини”, зазначено певні відмінності у трактуванні історичних подій і особистостей у галичан і наддніпрянців, а також рівень і спрямованість критичних відгуків.

Ключові слова: Галичина, “Кієвская Старина”, “Записки НТШ”.

© Дубова Т., 2009

Пропонована стаття є частиною більш широкого історико-книгознавчого дослідження “Галичина і галичани в журналі “Кіевская Старина” (1882–1906). У попередніх публікаціях ми розглядали корпус історико-культурологічних матеріалів, надрукованих в “Кіевской Старине”, що стосувались Галичини. Серед них — проблеми українського галицького друкарства, бібліографування та рецензування львівської книжки як засіб інформування про Галичину, відомості про українські інституції — архіви, бібліотеки, музеї у Львові, — все в межах рецепції Галичини у Наддніпрянщині [17].

Позаяк тема вимагає всебічного висвітлення, вважаємо доцільним використати реверсний напрямок у дослідженні, а саме — вивчення рецепції “Кіевской Старини” в Галичині. До уваги бралися лише історичні праці східноукраїнських авторів, передруковані, рецензовані, цитовані або ж просто згадані в періодичних західноукраїнських (головно, львівських) виданнях.

Питання критичного осмислення цих друків в галицьких періодичних виданнях є актуальним, оскільки найґрунтовніша праця “Кіевская Старина” у громадському та науковому житті України (кінець ХІХ — початок ХХ ст.)” Марини Палієнко [29] бере до уваги тільки позитивні відгуки про журнал, а з критиків — І. Франка [29, с. 88] і С. Єфремова [29, с. 88-89] — із визнанням високих заслуг видання. Тим часом дійсна картина була далекою від такої ідилії. “Кіевская Старина” регулярно піддавалася критиці, часом дуже суворій і не завжди справедливій.

Переглянувши низку періодичних галицьких видань, ми зосередились на “Записках Наукового товариства імени Шевченка” (далі — “Записки НТШ”), тому що всі друки, які ми використали (“Руслан”, “Зоря”, “Діло”, “Літературно-науковий вістник”) час від часу вміщували на своїх сторінках матеріали з “Кіевской Старини”, але тільки “Записки” робили це регулярно, з року в рік. Є різниця між ними і в кількості, і в якості поданих текстів. Наприклад, “Зоря” розписувала зміст журналу і передруковувала різні відомості про українське життя у Наддніпрянщині в розділі “Хроніки з поля літератури, штуки, науки, театру, музики”. “Діло” і “Руслан”, як щоденники (а це зовсім інший формат), час від часу щось передруковували із “Кіевской Старини”, звичайно, з коментарями. “Літературно-науковий вістник” регулярно розписував

зміст “Кіевской Старини” і, маючи фахово поставлений розділ бібліографії, подавав ґрунтовні рецензії, активно включався в полеміку, відштовхуючись від конкретних публікацій журналу (наприклад, проблема москвофільства в Галичині була обговорена в “Літературно-науковому вістнику” з нагоди опублікування в “Кіевской Старине” листів Феофана Лебединцева до брата 1898 року.) [26].

Тільки “Записки НТШ” вели критичний щоденник публікацій “Кіевской Старини”. Навіть в тих роках, коли оглядачі не знаходили в часописі нічого видатного, важливого чи цікавого, в “Науковій хроніці” діяв принцип: якщо не можна вибрати найкращі статті, значить треба оглядати все.

“Кіевскую Старину” і “Записки НТШ” споріднювало також ставлення до джерел (рукописів, архівних матеріалів тощо). В журналі найвищою похвалою було свідчення, що поданий матеріал оперто на джерела. Девізом “Записок НТШ” можна вважати сформульоване Степаном Томашівським гасло: “Історичний документ сьвятий!” [32, с. 9].

Часові рамки нашого дослідження охоплюють 1895–1912 роки. Саме в ці роки вкладаються перші і останні огляди матеріалів “Кіевской Старини” в “Записках НТШ”. 1912-м роком датується відгук Володимира Дорошенка на “Систематичний покажчик журналу “Кіевская Старина”, виданий у Полтаві 1911 року під заголовком “Кіевская Старина” і її “Покажчик” [15].

“Кіевская Старина” регулярно розписувала галицькі періодичні видання, однак подавала зміст без коментарів. Інколи цензура не дозволяла і цього. Очевидно, що на той час навіть назви статей, друковані українською мовою, вважалися небезпечними.

“Записки НТШ” були в іншій політичній ситуації, тому могли дозволити собі більше. Вони друкували широкі огляди періодичних видань у своїй “Науковій хроніці” із підзаголовками “Часописи українсько-руські”, “Часописи, видавані на Україні” і “Часописи, видавані поза Україною”. Серед часописів, що виходили в Україні, “Кіевская Старина” стоїть на першому місці. Так, 1895 року Роман Заремба та Остап Макарушка в “Науковій хроніці” присвятили “Кіевской Старине” 20 сторінок [18]; 1896 року Денис Коренець — 26 сторінок. [21]. Для порівняння — дуже

авторитетні тоді “Університетськія извѣстія” Київського університету св. Володимира рідко коли могли похвалитися однією сторінкою відгуків. Враховуючи, що на більші статті в “Записках НТШ” подавалися у розділі “Бібліографія” рецензії, можна сказати, що “Кіевская Старина” забирала майже чверть друкованої площі “Записок НТШ”.

В оглядах і рецензіях, присвячених матеріалам “Кіевской Старини”, автори “Записок НТШ” використовували доволі широкий переказ рецензованих текстів з обов’язковими оціночними зауваженнями, як-от: “... цікавий документ для характеристики відносин Гетьманщини” [21, с. 2], або “... заслуговує уваги jako причинок до історії знесення кріпацтва на Україні” [21, с. 13] тощо. 1900 року автори “Наукової хроніки” Олег Целевич і Володимир Гнатюк зауважують, що “Кіевская Старина” додала до змісту “Археологічний літопис”, багато белетристики, а також відділ біжучої хроніки культурного життя австрійських українців, підкресливши при цьому: “...треба лише жалувати, що звістки про сю остатню редакция з якоюсь предилекцією бере з менш певних і відповідних джерел” [44, с. 1]. Дійсно, редакція “Кіевской Старини” часом для інформації про життя українців в Галичині використовувала москвофільські видання, тому що вони були легалізовані в Росії. Коли ж “Археологічний літопис” з 1903 р. почав видаватися окремо, це було одразу зазначено і прокоментовано [8, с. 1]. Цікаво, що бібліографічний розділ “Кіевской Старини” “значний за обсягом і ріжнородний змістом”, на думку оглядачів, ще 1895 року мав “якийсь випадковий характер” [18, с. 37]. Ця характеристика буде переслідувати всі огляди бібліографії часопису. Так, у 1903 р. вона все ще була “випадковою” [8, с. 12], притому, що ця атестація ніяк не була аргументована.

Рецензуючи бібліографію “Кіевской Старини”, автори “Записок НТШ” обов’язково подавали статистику: кількість обговорених книжок, якими мовами, скільки (окремо) українською; особливо підкреслювалось, що з десяти українських книжок — сім томів “Записки НТШ”, або “справозданя з видань НТШ у Львові”. Більшість оглядів починаються словами: “...характер “Кіевской Старини” лишив ся той сам” [22, с. 1].

Рецензентами у “Записках НТШ” були Іван Франко, Михайло Грушевський, Осип Маковей, Володимир Гнатюк, Михайло Павлик,

Остап Макарушка, Олександр Лотоцький, Михайло Галущинський, Юрій Кміт, Степан Томашівський, Денис Коренець, Степан Рудницький і багато інших, не таких відомих, але не менше відданих науці.

Оглядачі “Записок НТШ” рецензували всі більші за обсягом статті “Кіевской Старини”, а також окремі відбитки і книжкові видання, що виходили під грифом журналу. Тематика відгуків була надзвичайно широкою: це історія, в тому числі українського козацтва, етнографія, релігія (особливо протистояння унії і православ’я), суспільні відносини і народне господарство, історія літератури, народна освіта, тощо. Окремим рядком стояло листування видатних людей.

До типової рецензії в “Записках НТШ” входили переказ змісту, широке цитування і обов’язкова оцінка самих друків, зазвичай толерантна, хоча і принципова. Такими є, наприклад, зауваження Михайла Грушевського до “Історії малоросійських козаків” Н. С. чи до статті А. Стороженка про Яна Оришевського [12], навіть коли у висновках зазначено, що: “...вступна глава написана компілятивно і мало інтересна” [10, с. 15]. Інколи оцінка взагалі не потрібна, якщо матеріал говорить сам за себе. Так, Степан Томашівський, говорячи про публікацію Н. Молчановським документів шведського державного архіву стосовно українського козацтва і Богдана Хмельницького, підкреслює самоцінність цього матеріалу, широко цитує автора і висловлює жаль, що “...се жерело таке коротке...” [30, с. 15].

Остап Макарушка у своїх текстах з етнографії, присвячених працям проф. Сумцова, велику увагу приділяє новому і дуже популярному порівняльному методу [25]; Володимир Гнатюк, теж оглядаючи праці з етнографії, на початках ще помічає дещо позитивне в тих матеріалах (як, наприклад, у Х. Яшуржинського в його описі українського весілля) [5]; згодом толерантність покидає його і він дуже гостро пише про збірник українських колядок Олени Пчілки, звинувачуючи її у відсутності взагалі якоїсь логіки й аргументації [4]. Позитивною оцінкою у нього є вердикт “не безвартні” [3, с. 212]. Марію Грушевську у її відгуку на розвідку про київського митрополита Рафаїла Заборовського, крім оцінок і акцентів (особливо про моральний стан

тогочасного духовенства), тривожить тенденція перекладання старих документів російською мовою, ніби заради зручності для читачів. Рецензентка вважає таку практику зовсім непотрібною, а навіть такою, що “...відбирає статі багато інтересу” [9, с. 36].

Ще однією важливою темою для оглядачів “Записок НТШ” була народна освіта — від найдавніших часів (рецензія І. Франка на статтю К. Харламповича про Острозьку православну школу) [41] до перших недільних шкіл для народу у Києві (рецензія Максима Крушельницького на публікацію Л. Струніної) [23]. Обидві рецензії є позитивними, хоча І. Франко зазначає, що стаття К. Харламповича не дає нових матеріалів, але вона гарно і старанно написана. М. Крушельницький у своєму огляді робить висновки, що київські недільні школи були “виразом змагань цілої суспільности” і до того ж “усунули безосновні гадки що наука і жите не можуть іти в нарід...” [23, с. 22]. Натомість І. Джиджора, пишучи про розвідку Вл. П-ка про переяславську семінарію і чернігівську колегію [13], навіть не наважується рецензований текст назвати статтею, бо “автор нічого від себе до наведених цифр не сказав” [13, с. 205].

Стосовно народного господарства і суспільних відносин, то автори “Записок НТШ” знаходять ці теми де завгодно. Так, Н. Молчановський пише про бюджети міста Києва у XVIII ст., Олег Целевич у своєму відгуку на цю статтю бачить цікавий шкід до історії міської старшини [42]. В. Хижняков розглядає архівні документи міської думи Чернігова, а рецензент Франц Морисюк знаходить у цьому матеріалі образок тодішніх відносин поміж українським міщанством і козацькою старшиною [28]. І, звичайно, І. Франко не міг обійти увагою працю І. Лучицького про селянську реформу у Східній Австрії [38]. Зазначивши, що професор Лучицький як спеціаліст із селянських відносин є належно підготовленим до висвітлення цієї теми, і матеріал його гідний найпильнішої уваги, І. Франко не пропустив нагоди показати брак деяких відомостей через те, що автор не міг використати урядові архіви Львова і Відня.

Щодо листування, то часами думки авторів “Кіевской Старины” і рецензентів “Записок НТШ” діаметрально розходяться. Редакція “Кіевской Старины” вважала, що листи є таким самим

історичним джерелом, як мемуари і щоденники, тому що попри звичайну для листів тенденційність, вони так чи інакше змальовують суспільство і людські стосунки. Деякі з оглядачів “Записок НТШ” з повагою поставились до листування таких видатних людей як Тарас Шевченко (рецензія Михайла Галушинського) [1] і П. Куліш (рецензія Осипа Маковея) [27], вважаючи листування важливим здобутком для історії літератури, особливо коли більша частина цих матеріалів ще не була введена в науковий обіг. А у випадку з П. Кулішем — допоможе зрозуміти мотиви його дій “...особливо з уваги на ширшу галицьку громаду, що на діяльність Куліша дивить ся очима галицької політики...” [27, с. 19]. Тим часом В. Доманицький в рецензії на листування М. Максимовича [14] зауважує, що “Кіевская Старина”, на його думку, подає забагато листів “до людей і від людей мало інтересних для нас...” Тому В. Доманицький пропонує редакції “Кіевской Старини” робити купюри в листах, вибираючи з них те, “що має ближший для українських справ інтерес” [14, с. 51].

Велика частка рецензій у “Записках НТШ” стосувалась історії літератури. Більшість їх написав Іван Франко. В тому числі цілу серію відгуків на статті про творчість І. Котляревського — Івана Стешенка [39] і Миколи Дашкевича [36], які І. Франко вважав здобутком “детальної і невсипущим скептицизмом подиктованої аналізи” [36, с. 43].

“Енеїди” І. Котляревського присвятив працю П. Житецький, надзвичайно ґрунтовний аналіз якої сам І. Франко назвав “трохи детальнішим розбором” [37, с. 24]. В цьому “розборі” рецензент високо оцінив і глибоке вивчення автором історичних фактів, і його роботу з джерелами. Але, переглядаючи розділи, що стосувались старої уніатської літератури, І. Франко із врівноваженого і вдумливого оглядача раптом перетворюється у пристрасного і прискіпливого критика, раз за разом доводячи, що ця частина праці П. Житецького зроблена вкрай непрофесійно. Більше того, говорячи про різницю між унією і православ'ям, П. Житецький втрачає науковий ґрунт, що, за І. Франком, є неприпустимим.

У рецензії І. Франка на статтю Г. Бараца, присвяченій двом оповіданням з Кисво-Печерського Патерика, рецензент був обурений тим, що автор коментує і критикує історичну пам'ятку,

користуючись не першоджерелом, а працями історика І. Малишевського, які І. Франко вважав доволі дилетантськими [34].

Але найгіршим твором, надрукованим у “Кіевской Старине”, І. Франко вважав статтю П. Гаврилова про польські і південно-руські літературні течії останньої чверті XVII ст. [35]. Крім низького наукового цензу, страшним гріхом автора, за І. Франком, було незнання текстів і джерел, через що у цій тенденційній праці є багато помилок.

Існували певні відмінності у підходах до трактування історичних матеріалів в авторів “Кіевской Старини” і “Записок НТШ”. Вони могли стосуватися як окремих постатей, так і певних явищ. Такою постаттю, наприклад, був гетьман Мазепа. Тому Олег Целевич, характеризуючи критичну студію О. Лазаревського, присвячену твору Ф. Уманця “Гетманъ Мазепа” [33], використав слова рецензента про Ф. Уманця: “Історики бувають не об'єктивні у відношенні до своїх героїв” [43, с. 3], обернувши їх проти самого О. Лазаревського. А Денис Коренець, розмірковуючи над апологією графа П. Румянцева, яку написав О. Лазаревський [20], доводить, що всі заходи, які здійснював цей головний адміністратор України часів Катерини II, були для України шкідливими.

Про відмінності у поглядах авторів “Кіевской Старини” і “Записок НТШ” свідчить і оборона унії І. Франком у рецензії на працю П. Житецького про “Енеїду” І. Котляревського [37]. Цей виступ з боку людини, яка ніколи не була апологетом унії, засвідчив високу людську і наукову порядність І. Франка, який органічно не терпів ніякої брехні, особливо в історичній науці.

І. Франко 1900 року в рецензії на статтю П. Житецького про “Енеїду” І. П. Котляревського [37] сформулював такі критерії оцінки творів: провести детальний розбір праці, перевіряючи висновки, які робить автор, або доповнюючи його виклад новими матеріалами, оскільки вони можуть підтвердити чи спростувати висновки автора. Позаяк більшість авторів “Записок НТШ” користувалися саме такими підходами до рецензованого матеріалу, то відмінностей у трактуванні, підходах чи кінцевих висновках було досить.

Треба згадати ще таку собі “критику критики”, або перегук рецензій. Одну таку рецензію на критику О. Лазаревським праці

Ф. Уманця ми вже згадували [43]. Були також інші випадки захисту “своїх” від “чужих”. Коли 1895 року І. Луцицький розкритикував у “Кіевской Старине” книгу Омеляна Партицького “Старинна історія Галичини” за фантастичні на той час ідеї і невідповідність порівняльній методиці, Михайло Грушевський у рецензії на цей же твір в “Записках НТШ” [11] знаходить у праці О. Партицького раціональне зерно, вважаючи позитивним той момент, що автор ретельно зібрав різноманітний матеріал — історичний, етнографічний, лінгвістичний, порадивши в той же час авторові надалі змінити методи своїх студій.

Цікаво критик Денис Коренець обороняв Івана Франка від Агатангела Кримського, який написав не дуже прихильну статтю з приводу Франкового “Івана Вишенського”. Д. Коренець зауважує, що А. Кримський замість виважених аргументів використовує свої гіпотези супроти гіпотез І. Франка, а також “застановляється лише над злими сторонами праці: очевидно, що хто праці д-ра Франка не читав, а прочитав рецензію добр. Кримського, набере про нього хибного поняття” [21, с. 20].

Щодо тону критичних висловлювань, то можна зробити на цьому матеріалі ціле дослідження про зміни часів, епох, поколінь. На початках як в “Кіевской Старине”, так і в “Записках НТШ” існувала свого роду рівновага оцінок. Тобто, не було рецензій без позитиву. Критикували і спростовували, намагаючись не образити авторів, не відбити їм охоти до подальшої роботи на полі історії рідного краю. І тільки з появою нової генерації критиків (Сергій Єфремов, Володимир Гнатюк, Іван Джиджора, Михайло Галущинський) оцінки стали більш критичними, ніби підтверджуючи гасло, яке сформулював співробітник “Записок НТШ” Павло Колотнеча: “Історична критика повинна бути лопатою, котра відділяє пшеницю від полови” [19, с. 20].

Двадцяте століття поставило нові орієнтири як у суспільному житті, так і в історичних дослідженнях. “Кіевская Старина”, характер якої “лишився той сам”, здавалась співробітникам “Записок НТШ” якщо не повним анахронізмом, то чимось таким, що вимагає всебічного реформування. Через таку упередженість ціла низка зауважень рецензентів щодо змісту журналу (і творів з історії замало, і вони неналежної якості, і розділ етнографії погано

ведеться, і забагато спогадів, які ніби-то викривляють дійсність через суб'єктивізм авторів, і листування не цікаве, бо не додає нічого до української справи) була, м'яко кажучи, не зовсім точною.

С. Томашівський, рецензуючи працю “Нарис народного життя в Малоросії...” [31], вперше використав термін “сировий матеріал”. У полемічному запалі він навіть не помітив, що автор спромігся зберегти у своєму дослідженні народну мову судових актів козацьких лівобережних судів. Володимир Гнатюк, пишучи про “Українські колядки” Олени Пчілки [4], теж згадує сирий матеріал, над яким ще треба працювати. Іван Джиджора і собі бачить “Кіевскую Старину” як збірку фактичного “сирого” матеріалу.

У 1907 р., через рік після припинення існування “Кіевской Старини”, автори “Наукової хроніки” “Записок НТШ” “...висказались проти дальшого істновання “Кіевской Старини” в такім характері, як досі” [6, с. 153], а цінність журналу вбачали тільки в тому, що він проіснував 25 років.

Справедливість буде відновлено 1912 року, коли Володимир Дорошенко надрукує в “Записках НТШ” критичний відгук під заголовком “Кіевская Старина” і її “Покажчик” [15] на полтавське видання 1911 року, в якому назве “Кіевскую Старину” “...скарбницею нашої науки” [15, с. 177]. А 1923 року Дмитро Дорошенко в “Огляді української історіографії” [16], порівнюючи публікації “Записок НТШ” і “Кіевской Старини”, підкреслює, що тільки припинення виходу “Кіевской Старини” зробило “Записки НТШ” головним органом наукового дослідження і розробки української історії.

Отже, “Кіевская Старина” була в значному обсязі представлена в “Записках НТШ”. Критичні відгуки на публікації журналу охоплювали широке коло тем — від історії та етнографії до літературознавства. Рецензентами були найкращі науковці Галичини. З часом молоде покоління критиків-галичан, надихаючись новими ідеями, почало дорікати “Кіевской Старине” за “архаїчність”. Але згодом виявилось — ніщо не може затьмарити того, що зробила “Кіевская Старина” для української історичної науки.

1. [Галуциньський М.] [Рецензія] / М. Глици. // Записки НТШ. — 1898. — Т. 21, кн. 1. — С. 25-27. — Рец на публ.: Изъ переписки Т. Г. Шевченка съ разными лицами (Съ примѣчаніями М. К. Чалого) / Сообщ. М. Чалый // Кіевская Старина. — 1897. — Вып. 2.

2. [Галуциньський М.] [Рецензія] / М. Гли. // Записки НТШ. — 1898. — Т. 22, кн. 2. — С. 46-47. — Рец. на ст.: Чалый М. Очерки народной жизни (1862 годъ) // Кіевская Старина. — 1897. — Вып. 6, 7/8.
3. Гнатюк В. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1906. — Т. 73, кн. 5. — С. 211-212. — Рец на ст.: Доманицкій В. Пѣсни о Нечаѣ. Новые варианты и литература пѣсни // Кіевская Старина. — 1905. — Вып. 1.
4. Гнатюк В. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1904. — Т. 60, кн. 4. — С. 25-30. — Рец. на ст.: Пчілка Олена. Украинскія колядки (Тексть Волинскій) // Кіевская Старина. — 1903. — Вып. 1, 4, 5, 6.
5. Гнатюк В. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1897. — Т. 16, кн. 2. — С. 29-32. — Рец. на ст.: Яиуржинскій Х. Свадьба малорусская, какъ религіозно-бытовая драма // Кіевская Старина. — 1896. — Вып. 11.
6. [Гнатюк В.], [Джиджора І.] Огляд часописей за р. 1906. Кіевская Старина / Г. В., Д. І. // Записки НТШ. — 1907. — Т. 80, кн. 6. — С. 153-165. — (Наукова хроніка).
7. [Гнатюк В.], [Коренець Д.] Огляд часописей за 1902 р. Часописи видавані на російській Україні. Кіевская Старина / Г. В., К. Д. // Записки НТШ. — 1903. — Т. 55, кн. 5. — С. 1-12.
8. [Гнатюк В.], [Коренець Д.]. Огляд часописей за 1903 р. Часописи видавані на російській Україні. Кіевская Старина / Г. В., К. Д. // Записки НТШ. — 1904. — Т. 62, кн. 6. — С. 1-13.
9. Грушевська М. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1900. — Т. 37, кн. 5. — С. 36. — Рец. на ст.: Д. В. Кіевскій митрополить Рафаиль Заборовскій и его мѣры къ исправленію духовенства / Д. В. // Кіевская Старина. — 1899. — Вып. 3.
10. Грушевскій М. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1898. — Т. 23/24, кн. 3/4. — Рец. на ст.: Н. С. Къ исторіи малороссійскихъ казаковъ въ концѣ XVIII и въ началѣ XIX вѣка / Н. С. // Кіевская Старина. — 1897. — Вып. 4, 6, 10-12.
11. Грушевскій М. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1895. — Т. 5, кн. 1. — С. 3-5. — Рец. на кн.: Партицький О. Старинна історія Галичини, т. 1 (від VII-го віку перед Христом до року 110 по Христі) / Партицькій Омелян. — Львів, 1894. — 372 с.
12. Грушевскій М. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1897. — Т. 19, кн. 5. — С. 10-11. — Рец. на ст.: Стороженко А. Сводъ данныхъ о Янѣ Орышевскомъ, запорожскомъ гетманѣ временъ Стефана Баторія / А. Стороженко // Кіевская Старина. — 1897. — Вып. 1.
13. [Джиджора Иван] / Д. І. [Рецензія] // Записки НТШ. — 1906. — Т. 69, кн. 1. — С. 204-205. — Рец на ст.: Вл. П-ко. Изъ исторіи образованія на Украинѣ / Вл. П-ко. // Кіевская Старина. — 1905. — Вып. 9.

14. *Доманицький В.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1905. — Т. 65, кн. 3. — С. 49-51. — Рец. на публ.: Переписка М. А. Максимовича съ Н. Г. Лебединцевымъ / Сообщилъ *В. Науменко* // Киевская старина. — 1904. — Вып. 9-12.
15. *Дорошенко В.* “Киевская Старина” і її “Покажчик” // Записки НТШ. — 1912. — Т. 109, кн. 3. — С. 166-177. — Рец. на кн.: Систематический указатель журнала “Киевская Старина” (1882–1906). — Полтава, 1911. — 219 с.
16. *Дорошенко Д.* Огляд української історіографії / *Д. Дорошенко*. — Прага : Накл. Укр. Ін-ту в Празі, 1923. — 220 с.
17. *Дубова Т.* Львівська книжка на сторінках журналу “Киевская Старина” (1882–1906) : бібліографування та рецензування / *Тетяна Дубова* // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника [зб. наук. пр.]. — Львів, 2006. — Вип. 14. — С. 68-74; Галичина на сторінках журналу “Киевская Старина”: критична бібліографія як засіб інформування // Там само. — 2007. — Вип. 15. — С. 84-91; Видавництва, бібліотеки, музеї, архіви Львова в інформаційному полі журналу “Киевская Старина” // Там само. — С. 175-181; Рецепція Галичини на Великій Україні в кінці ХІХ ст. (За матеріалами журналу “Киевская Старина” за перше десятиліття існування часопису, 1882–1891) // Там само. — 2005. — Вип. 13. — С. 92-104.
18. *Заремба Р.* Огляд часописей за р. 1894. Киевская Старина / *Р. Заремба, О. Макарушка* // Записки НТШ. — 1895. — Т. 6, кн. 2. — С. 18-37.
19. [*Колотнеча П.*] [Рецензія] / *П.* // Записки НТШ 1901. — Т. 39, кн. 1. — С. 19-23. — Рец. на публ.: *Голубевъ С.* Киевскій митрополитъ Петръ Могила и его сподвижники. Опытъ церковно — историческаго изслѣдованія. Т. 2. — Київ, 1898. — 524 с.; *Його ж.* Западно-русская церковъ при митрополите Петръ Могила (1633–1646) // Киевская Старина. — 1898. — Вып. 1-4.
20. *Коренець Д.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1897. — Т. 18, кн. 4. — С. 29-31. — Рец. на ст.: *Лазаревскій А.* По поводу ста лѣтъ отъ смерти графа П. А. Румянцова / *Лазаревскій А.* // Киевская Старина. — 1896. — Вып. 12.
21. [*Коренець Д.*], *І. М.*, [*Гнатюк В.*] Огляд часописей за рік 1895. Часописи видавані на Україні російській. Киевская Старина / *К. Д., І. М., Г. В.* // Записки НТШ. — 1896. — Т. 12, кн. 4. — С. 1-26. — (Наукова хроніка).
22. [*Коренець Д.*], [*Гнатюк В.*]. Огляд часописей за р. 1901. Часописи видавані на Україні. Киевская Старина / *К. Д., Г. В.* // Записки НТШ. — 1902. — Т. 48, кн. 4. — С. 1-9. — (Наукова хроніка).

23. [Крушельницький Максим] [Рецензія] / *Кр. М.* // Записки НТШ. — 1899. — Т. 28, кн. 2. — С. 21-22. — Рец. на ст.: *Струнина Л.* Первые воскресныя школы въ Кіевѣ // Кіевская Старина. — 1898. — Вып. 5.
24. *Макарушка О.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1895. — Т. 7, кн. 3. — С. 39-40. — Рец. на відб.: *Сумцовъ Н. Ф.* Дума объ Алексѣѣ Поповичѣ — Киев, 1894 (відбиток з “Кіевской Старины”, 1894, т 44)
25. *Макарушка О.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1895. — Т. 7, кн. 3. — С. 44-45. — Рец. на відб.: *Сумцовъ Н. Ф.* Пѣсни и сказки о живомъ мертвецѣ. — К., 1894. (Відбиток з “Кіевской Старины”, 1894. т. 44)
26. *Маковей О.* З життя і письменства (дещо з кореспонденції Лебединцева до історії галицької суспільности 60-их років // Літературно-науковий вістник. — 1898. — Т. 3. — С. 28-46.
27. *Маковей О.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1899. — Т. 29, кн. 3. — С. 18-39. — Рец. на публ.: *Титовъ А.* Письма П. А. Кулиша къ О. М. Бодянскому (1846–1877) // Кіевская Старина. — 1897. — Вып. 10-12; 1898. — Вып. 2; Письма П. А. Кулиша къ И. Ф. Хильчевскому, 1858–1875 // Там само. — 1898. — Вып. 1; Письма П. А. Кулиша къ Шевченку // Там само. — 1899. — Вып. 2; Письма Кулиша къ В. В. Тарновскому, 1855–58 гг. // Там само. — 1898. — Вып. 4-12; Письма Кулиша къ Д. С. Каменецкому. 1857–1865 гг. // Там само. — 1898. — Вып. 5/7, 12; Переписка Кулиша съ Володимиромъ Барвинскимъ въ первой половинѣ 1871 года // Там само. — 1898. — Вып. 10; Письма П. А. Кулиша къ В. В. Тарновскому — сыну // Там само. — 1899. — Вып. 1; Письма П. А. Кулиша къ М. В. Юзефовичу, 1843–1861 гг. // Там само. — 1899. — Вып. 2, 3.
28. *Морисюк Ф.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1900. Т. 34, кн. 2. — С. 30-31. — Рец. на ст.: *Хижняковъ В.* Черниговская Старина (1775–1810). По архивнымъ бумагамъ городской думы // Кіевская Старина. — 1899. — Вып. 6.
29. *Палиєнко М. Г.* “Кіевская Старина” у громадському та науковому житті України (кінець ХІХ — початок ХХ ст.) / *М. Г. Палиєнко.* — Київ : Темпора, 2005. — 384 с. : іл.
30. [Томашівський С.] [Рецензія] // Записки НТШ. — 1901. — Т. 40, кн. 2. — С. 13-15. — Рец. на публ.: *Молчановскій Н.* Донесеніє венеціанца Альберто Вимина о козаках и Б. Хмельницкомъ (1656 г.) // Кіевская Старина. — 1900. — Вып. 1.
31. *Томашівський С.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1902. — Т. 47, кн. 3. — С. 20-22. — Рец. на ст.: *О. Л.* Очерки народной жизни в Малороссіи во второй половине ХVІІІ ст. // Кіевская Старина. — 1901. — Вып. 1-3, 5, 7/8.

32. *Томашівський С.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1901. — Т. 41, кн. 3. — С. 9. — Рец. на кн.: *Rawita-Gawroński F.* *Historya ruchów hajdamackich (w XVIII).* — Lwów, 1899. — 269 s.
33. *Уманець Ф. М.* Гетманъ Мазепа: истор. монографія / *Уманець Ф. М.* — Спб. — Тип. Меркушева, 1897. — 455 с.
34. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1906. — Т. 72, кн. 4. — С. 190-193. — Рец. на ст.: *Бараць Г.* Повѣсти и сказанія древне-русской письменности, имѣющія отношеніе къ евреямъ и еврейству. I. Два разсказа Кіево-Печерскаго Патерика // *Кіевская Старина.* — 1906. — Вып. 3, 4.
35. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1901. — Т. 41, кн. 3. — С. 21-24. — Рец на ст.: *Гавриловъ П.* Характеристика польскихъ и южнорусскихъ литературныхъ теченій послѣдней четверти XVII вѣка въ связи съ общимъ направленіемъ тогдашней литературы // *Кіевская Старина.* — 1900. — Вып. 3-5.
36. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1898. — Т. 26, кн. 6. — С. 40-43. — Рец. на ст.: *Дашкевичъ Н.* Малорусская і другія бурлескныя (шутливыя) Энеиды // *Кіевская Старина.* — 1898. — Вып. 9.
37. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1900. — Т. 38, кн. 6. — С. 24-41. — Рец. на ст.: *Житецкій П.* Энеида И. П. Котляревскаго и древнейшій список ея // *Кіевская Старина.* — 1899. — Вып. 10-12; 1900. — Вып. 1-3.
38. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1902. — Т. 48, кн. 4. — С. 23-24. — Рец. на кн.: *Лучицкій И.* Крестьяне и крестьянская реформа въ Восточной Австріи // *Кіевская Старина.* — 1901. — Вып. 3, 5.
39. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1898. — Т. 26, кн. 6. — С. 36-38. — Рец. на ст.: *Стешенко И. И. П.* Котляревскій и Осиповъ и ихъ взаимоотношенія // *Кіевская Старина.* — 1898. — Вып. 7/8.
40. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1898. — Т. 26, кн. 6. — С. 38-39. — Рец. на ст.: *Стешенко И. И. П.* Котляревскій въ свѣтѣ критики // *Кіевская Старина.* — 1898. — Вып. 7/8, 9, 10.
41. *Франко І.* [Рецензія] // Записки НТШ. — 1898. — Т. 22, кн. 2. — С. 30-31. — Рец. на ст.: *Харламповичъ К.* Острожская православная школа, историко-критическій очеркъ // *Кіевская Старина.* — 1897. — Вып. 2, 3.
42. [*Целевич О.*] [Рецензія] / *Ц. О.* // Записки НТШ. — 1898. — Т. 26, кн. 6. — С. 35-36. — Рец. на ст.: *Молчановскій Н.* Бюджеты г. Кіева въ срединѣ XVIII в. // *Кіевская Старина.* — 1898. — Вып. 1.

43. [Целевич О.], [Гнатюк В.] Огляд часописей за 1898 р. Часописи видавані на російській Україні. Кіевская Старина / Ц. О., Г. В. // Записки НТШ. — 1899. — Т. 30, кн. 4. — С. 2-3. — (Наукова хроніка).
44. [Целевич О.], [Гнатюк В.] Огляд часописей за 1899 р. Часописи видавані на російській Україні. Кіевская Старина / Ц. О., Г. В. // Записки НТШ. — 1900. — Т. 38, кн. 6. — С. 1-11. — (Наукова хроніка).
-

HISTORICAL MATERIALS OF KIEVSKAYA STARINA (1882–1906) MAGAZINE IN THE MEMOIRS OF THE SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY: APPRECIATION OF PUBLICATIONS

Tetiana Dubova

The interaction of magazines Kievskaya Starina and Zapysky Naukovoho Tovarystva imeni Shevchenka (Memoirs of the Shevchenko Scientific Society) in the context of critical comprehension of historical materials is considered in the article. It outlines the scope of themes, which where of interests to Kievskaya Starina authors. The author exposes some differences in understanding of historical events and persons by Halicians and East Ukrainians and also the level and direction of critical reviews.

Keywords: Halicia, Kievskaya Starina, Zapysky Naukovoho Tovarystva imeni Shevchenka (Memoirs of the Shevchenko Scientific Society).

ИСТОРИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ ЖУРНАЛА “КІЕВСКАЯ СТАРИНА” (1882–1906) НА СТРАНИЦАХ “ЗАПИСОК НАУЧНОГО ТОВАРИЩЕСТВА ИМ. ШЕВЧЕНКО”: ОЦЕНКА ПУБЛИКАЦИЙ

Татьяна Дубова

Анализируются публикации журналов “Кіевская Старина” и “Записки НТШ” в плоскости критического осмысления исторических материалов. Очерчено круг тем, которые интересовали авторов “Записок НТШ” в публикациях “Кіевской Старины”, отмечено определенные отличия в трактовке исторических событий и личностей у галичан и надднепрянцев, а также уровень и направленность критических отзывов.

Ключевые слова: Галичина, “Кіевская Старина”, “Записки НТШ”.